

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2025-680

23.6.2025

Fremtind Livsforsikring AS

Livsforsikring/uføredekninger/pensjon

Plager i rygg og bekken – reservasjon – ufør - fal. § 13-5.

Forsikrede tegnet uføreforsikring og det ble tatt reservasjoner mot uførhet som skyldtes rygg- eller bekkenlidelser. I legeerklæring ved arbeidsuførhet i 2023 ble det vist til at forsikrede hadde mye plager og fibromyalgi. Nav innvilget 50 % uføretrygd med uføretidspunkt i 2018. Forsikrede fremmet krav i 2024. Foretaket avsto med henvisning til at deler av uførheten var omfattet av reservasjonen. Saken reiste spørsmål om deler av forsikredes uføregrad på 50 % skyldtes plager som var omfattet av reservasjonene. Nemnda la til grunn at den kliniske dokumentasjonen tilsa at i alle fall deler av forsikredes 50% uførhet skyldes plager omfattet av reservasjonen. Ettersom forutsetningen for utbetaling var at forsikrede var minst 50% arbeidsufør av andre forhold som ikke var omfattet av reservasjonen, hadde forsikrede ikke krav på utbetaling. Nemnda ga foretaket medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede inngikk avtale om uføredekning. Helseerklæring ble fylt ut 25.4.07. Tilleggsopplysninger ble gitt 7.10.07.

Foretaket innvilget dekning med reservasjoner. I brev 4.1.08 viste foretaket til forsikredes klage 27.11.07 på helsebedømmelsen, og det ble gjort noen endringer i dekningen.

Etter ny klage over telefon 7.1.08, fastholdt foretaket reservasjonene i brev av 8.1.08.

Fastlege noterte 5.10.12 at forsikrede var plaget med smerter i korsryggen og i bekken.

Videre ble det gjennom 2018 notert vedvarende plager i korsryggen og bekken. I legeerklæring ved arbeidsuførhet 16.10.19 var hoveddiagnose utbrenthet, og bidiagnoser lumbago med isjalg, helsmerte, depresjon, plantar fasciitt og bekkenbunnsmerter. Det ble videre beskrevet at hovedplagene var «veldig utbrenthet og smerter fra korsrygg og bekken», samt at arbeidsevne var «godt under 50 %».

Nav vurderte arbeidsevne 18.11.19, og viste til at:

Din fastlege vurderer at det ikke er realistisk at du kan gjenoppta ditt arbeid som (...) stillinger som innebærer turnus og er fysisk tungt, men han åpner opp for at du kan ta annet arbeid. Undervisning, prosjektstillinger og koordinatorstillinger vil være mer tilrettelagt for din helse, men nå i redusert stilling da du plages av tretthet, utbrenthet og betydelige smerter i bekken/korsrygg.

Varigheten av din funksjonsnedsettelse vil være avhengig av kravene som stilles og hvordan oppgavene blir lagt til rette. Det antas at du over flere måneder vil ha en betydelig redusert funksjon.

Fastlege noterte 2.11.20 at:

Det er SUMMEN av diagnoser og belastninger som setter henne ut av arbeid. Smertemessig er det veldig mye plager med korsrygg, hofter og bekken men også andre lokaliteter er involvert. Kan bli noe bedre under aktivitet men stivner så til kraftig etter dette med forværrede plager.

Fastlegejournalen gjennom 2021-2022 viste at plagene vedvarte.

Forsikrede hadde et 3 dagers opphold på sykehus ved avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering fra 8.5.23 til 11.5.23. Fra epikrisen fremgikk at:

Pas hadde «bekkenløsning» under graviditeten. Hun har ikke evt opplevd varig effekt fra noe av beh metodene. (...)

Brintellix i løpet av 4 uker, er ennå usikker på effekten. Utskrevet i regi av fastlege, pas har god kontakt med. (...)

Pas innkommer med symmetrisk gange, noe overvektig, samarbeider godt, antydning til smerter i sittende, hun stå og beveger seg på kontoret. Noe senket stemning leie, i perioder gråter når hun snakker om langvarige begrensningene hun har.

Fibromyalgidiagnose for ca 6 mnd siden, bekkenleddsmerter etter svangerskap x 3. Smerter og stivhet i kroppen, beskrives som uforutsigbart og varierende i intensitet. Verst i fingre, håndledd og generelt i overekstremiteter, lumbal, nakke og bekken. Smerter i lår. Strålende smerter ned i ve undereks, ned til kne (sjelden forbi). Tidligere plantarfascitt, har spesialsåler som avhjelper noe.

Symptomer trigges av kulde (verker mer i kulde) lindres noe av varme. Paracet hjelper noe på hodepine, men ikke de andre smertene. Prøver nå ut brintellix, med usikker effekt så langt.

Utmattelse, sliter noe med kognitive symptomer i form av at hun glemmer ord, nedsatt hukommelse og konsentrasjon.

(...)

Fibromyalgi skjema: WPI 12, SS score 9, FS 21 (fibromyalgi, moderat symptom trykk). En fibromyalgi d-se er valid uavhengig av andre diagnoser. En fibromyalgi d-se utelukker heller ikke at andre, klinisk betydningsfulle tilstander kan eksistere samtidig. D-sen er et resultat av en samlet vurdering der resultater fra denne kartleggingen kan inngå, i tillegg til bør relevante blodprøver være tatt og vurdert samt at en full klinisk undersøkelse bør være gjennomført.

I legeerklæring ved arbeidsuførhet av 25.5.23 var epikrisen for oppholdet fra 8.5.23 til 11.5.23 vedlagt. Videre ble det vist til at forsikrede hadde mye plager og fibromyalgi, men det ble ikke spesifisert hvor i kroppen hun hadde plager.

Nav vurderte arbeidsevne på ny 14.6.23:

FORHOLD SOM PÅVIRKER MULIGHETENE

I legeerklæringen nevnt over har (fastlege) oppgitt at du har diagnosene fibromyalgi og depresjonsfølelse med indre spenning og uro. Han skriver at symptombildet er sammensatt med utpregede plager, og det er konkludert med fibromyalgi. På grunn av mye plager over lang tid samt betydelig belastning har du også utviklet en gradert depresjon.

Nav innvilget 7.12.23 forsikrede 50 % uføretrygd fra 1.1.24, med uføretidspunkt november 2018.

Forsikrede fremmet krav i skademelding av 28.2.24, men uten opplysninger om årsak. Det ble lagt ved skjermbilder etter oppfordring i skademeldingsskjema om å legge ved vedtak fra Nav. Ved fastleges legeerklæring ved arbeidsuførhet til foretaket 7.3.24 ble det opplyst at årsaken til uførheten var «fibromyalgi m/tilstøtende besvær», som nå var «kronifisert». Videre at første symptom oppsto 21.5.20, og at forsikrede ble behandlet første gang for dette 24.2.22, samt at hun fikk kjennskap til diagnosen samme dag. Til slutt at forsikrede mottok arbeidsavklaringspenger fra desember 2019, og nå var vurdert 50 % ufør varig i ethvert yrke hos Nav. Foretaket avsto kravet 19.4.24, idet det la til grunn at deler av forsikredes 50 % uførhet var omfattet av reservasjonen.

Fastlege skrev 19.6.24 at beskrivelse i epikrise 8.5.23 ga et godt bilde av forsikredes smertesituasjon, og:

Vurdering:

Summert mener jeg altså at pasientens reduserte arbeidsevne dominerende er forårsaket av andre forhold enn «smerteplager som omfatter lenderyggen og bekken.» Hennes arbeidsuførhet henger slik jeg vurderer det dominerende sammen med en komplisert/krevende og behandlingsresistent fibromyalgi.

Fra forsikringsbevis for 2008:

Begrensninger i retten til uførekapital

Rett til uførekapital grunndekning gjelder ikke for (Forsikrede) dersom arbeidsuførheten skyldes rygglidelser og/eller bekkenlidelser m/følger.

Rett til uførekapital tilleggsdekning gjelder ikke for (Forsikrede) dersom arbeidsuførheten skyldes rygglidelser og/eller bekkenlidelser m/følger.

Fra forsikringsbevis 1.1.21:

Uførekapital:

Forsikringssummen utbetales som et engangsbeløp når medlemmet i forsikringstiden er blitt minst 50% arbeidsufør og denne arbeidsuførhet har vart i 2 år sammenhengende. Det er en forutsetning at arbeidsuførheten godkjennes å være minst 50 % og varig, og at den sammenhengende arbeidsuførheten (minst 50 %) er inntruffet før utgangen av det kalenderår forsikrede fyller 60 år.

(...)

Begrensninger

NSF Uførekapital Grunndekning Hovedforsikret kjøpt 01.01.2008 kommer ikke til utbetaling ved RYGGIDELSER OG/ELLER BEKKENIDELSER M/FØLGER.

NSF Uførekapital Tilleggsdekning Hovedforsikret kjøpt 01.01.2008 kommer ikke til utbetaling ved RYGGIDELSER OG/ELLER BEKKENIDELSER M/FØLGER.

Fra vilkår av 9.6.22 under «Uførekapital»:

1. Definisjon av arbeidsuførhet

Uføreggraden angir hvor mye forsikredes evne til å utføre inntektsgivende arbeid er nedsatt. Ved fastsettelse av uføregrad legger Selskapet til grunn forsikredes reelle arbeidsevne og muligheter for arbeidsinntekt i ethvert arbeid sammenlignet med tilsvarende muligheter før forsikrede ble arbeidsufør.

Ved vurderingen tar Selskapet særlig hensyn til hvor mye forsikrede faktisk arbeider. Forsikrede skal derfor gjennomgå hensiktsmessig behandling og/eller tiltak for å bedre eller avklare arbeidsevnen.

2. Retten til uførekapital

Ved gruppelivsforsikring med tilknyttet rett til uførekapital, inntreffer retten til uførekapitalerstatning når den forsikrede i forsikringstiden er blitt minst 50% arbeidsufør og denne arbeidsuførhet har vart i 2 år sammenhengende. Det er en forutsetning at arbeidsuførheten godkjennes å være minst 50 % og varig, og at den sammenhengende arbeidsuførheten (minst 50 %) er inntruffet før utgangen av det kalenderår forsikrede fyller 60 år.

Videre, under «Tidsbegrenset uførerente»:

1. Definisjon av arbeidsuførhet

Arbeidsuførhet innebærer helt eller delvis tap av evnen til inntektsgivende arbeid. Selskapet fastsetter graden av uførhet på grunnlag av den nedsettelse av inntektsevnen som sykdommen eller skaden har ført til. Ved avgjørelse tas det hensyn til forsikredes arbeidsinntekt og inntektsmuligheter før uførheten oppsto og til arbeidsinntekten og inntektsmuligheten etter dette tidspunkt. Det tas også hensyn til hvilken inntekt den forsikrede kan oppnå ved annet arbeid enn sitt vanlige.

2. Særskilte bestemmelser for tidsbegrenset uførerente

For å få tilknyttet dekningen tidsbegrenset uførerente i en gruppelivsavtale er det et krav om at den forsikrede har grunndekning uførekapital.

3. Retten til tidsbegrenset uførerente

Ved gruppelivsforsikring med tilknyttet rett til tidsbegrenset uførerente, inntreer retten til tidsbegrenset uførerente når den forsikrede som følge av sykdom eller skade inntrådt i forsikringstiden har vært minst 50% arbeidsufør i et sammenhengende tidsrom av 12 måneder, det vil si den på forhånd avtalte karenstiden som fremgår av forsikringsbeviset.

Den tidsbegrensede uførerenten utbetales månedlig fra karenstiden utløp, og så lenge arbeidsuførheten er minst 50 prosent. En tidsbegrenset uførerente utbetales maksimalt i det antall år som er avtalt, men opphører likevel senest det kalenderår forsikrede fyller 60 år. Årlig uførerente utbetales i henhold til uføregrad, fra 50 prosent til 100 prosent. Hel arbeidsuførhet (100 prosent av full stilling) gir rett til fulle ytelser, og delvis arbeidsuførhet gir rett til en forholdsmessig del av fulle ytelser.

Forsikrede har i det vesentlige anført at hovedårsaken til hennes uførhet er fibromyalgi med depresjon som bidiagnose. Reservasjonen skal tolkes etter sin ordlyd, jf. bl.a. 2021-976, og den medisinske dokumentasjon viser at uføreårsaken ikke faller inn under denne. Det vises også til 2018-797, og at uklarhet om reservasjon er foretakets risiko, jf. Rt-1997-1807 (Cigna).

Foretaket har i det vesentlige anført at deler av forsikredes 50 % uførhet skyldes plager omfattet av reservasjon, og at hun da ikke oppfyller vilkår om minst 50 % uførhet pga. årsaker ikke omfattet av reservasjonen for rygg/bekken med følger. Det vises til avgjørelsene 2022-307, 2018-797 og 2021-976.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder krav om erstatning under en frivillig kollektiv uføredekning, og reiser spørsmål om deler av forsikredes uførhet på 50 % skyldes plager omfattet av reservasjon.

Det følger av fal. § 13-5 annet ledd a) at foretak kan gjennom reservasjon ta forbehold mot sykdom eller lyte som forelå da ansvaret startet å løpe, dersom forbeholdet er begrunnet i de helseopplysningene den forsikrede ga ved tegning.

Foretaket må bevise at årsaken til plager/uførhet omfattes av reservasjonen, jf. nemndas avgjørelse 2017-818.

Slik saken er opplyst for nemnda, fremgår det av den kliniske dokumentasjon at forsikrede i alle fall fra 2018 hadde betydelige plager fra rygg- og bekkenområdet, og nemnda legger utfra dokumentasjonen til grunn at iallfall deler av forsikredes 50 % uførhet skyldes plager omfattet av reservasjonen. Så lenge arbeidsuførheten er 50 % og noe av den må anses å skyldes forsikredes plager som er omfattet av reservasjonen, vil reservasjonen stenge for retten til uførepensjon.

Slik saken er opplyst for nemnda, har nemnda ikke grunnlag til å ta stilling til lovligheten av reservasjonen mot bekkenplager i lys av det diskrimineringsforbudet i likestillingsloven som gjaldt i 2007, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 45 § 3 første ledd nr. 2.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Birgitte Hagland (leder), Barbro Paulen (bransjerepresentant), og Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).